

מכינה בית סיפרית בניהול עצמי בשיתוף מכינות הקד"צ

תוכנית מאושרת במערכת הגפ"ן

מס' תוכנית מכינה בית סיפרית
בניהול עצמי עם קד"צ-16926

תשפ"ג

מי אנחנו?

מבע - מרחבים בניהול עצמי הוא ארגון חינוכי המעניק כלים, ייעוץ וליווי מקצועי למנהלי בתי ספר וצוותי חינוך המאפשרים הגשמה, צמיחה ושינוי על ידי הטמעת מודל מבע - מרחבים בניהול עצמי בבית ספרם.

הארגון נוסד בשנת 2019 לאחר 8 שנות פעילות במערכת החינוך, במטרה לפתח ולהטמיע את רעיון מרחבים בניהול עצמי במערכת החינוך, ארגונים חברתיים ועיסקיים וזאת על מנת להפוך את יצירת סביבת החיים שלנו למאפשרת, מחברת ומעצימה את האדם באשר הוא אדם.

מרחבים בניהול עצמי

יצירת מרחב אוטונומי יזמי ובטוח בתוך גבולות ברורים הנקבעים מראש. תמהיל של חקר, ידע, מיומנות וערכים.

תוצאות השיטה במערכת החינוך:

- **בקרב צוותי חינוך, תלמידים ותלמידות** - עידוד מוטיבציה פנימית, העמקת תחושת השייכות והחיבור למדינה, הקניית כלים מיומנויות וכישורי חיים.
- **ברמה המערכתית** - כלי יישומי להובלת שינוי בכל המערכות (חינוך, רשויות, מנהלים) במעבר מניהול היררכי למתן אמון, יצירת תרבות אוטונומית המקדמת אקלים עבודה חיובי וקרקע פוריה ליזמות וחדשנות.

צוות מנחי התוכניות ניצב בחוד החנית של מערכת החינוך הישראלי על כל גווניו ומונה מנהלי בתי ספר ראשי מכינות, מחנכים, יזמים חינוכיים וחברתיים, מנטורים המשלבים ניסיון רב והשכלה מעולמות החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי.

תוכניות מבע מאושרות על ידי משרד החינוך ופועלות בפרישה ארצית בקרב מגוון מסגרות חינוך ובאקדמיה. מאז הקמתה פעלה העמותה ב60 בתי ספר תיכון שבמסגרתם הקימה 15 מכינות בית ספריות.

רקע

מזה כ-3 עשורים קיימות בארץ מכינות הקדם-צבאיות שמטרתן להכין בני נוער לשרות הצבאי ולהצמיח אזרחים אשר רואים עצמם כחלק משמעותי מהחברה ובעלי יכולת השפעה על עיצובה, מתוך נכונות לשאת במשימות ובאתגרים הלאומיים. מנתוני מועצת המכינות עולה שמס' המשתתפים במכינות מגיע לכ-4254 משתתפים + כ-900 הממשיכים לשנה ב' ורק 27% מהמשתתפים מגיעים מהפריפריה החברתית והכלכלית של ישראל.

עמותת מבע - מרחבים בניהול עצמי, אימצה מעולם המכינות את הפדגוגיה המרכזית של הניהול העצמי, על בסיסו מקבלים חניכי המכינה מרחבי אוטונומיה להובלת הלמידה שלהם במהלך המכינה. מודל מרחבים בניהול עצמי פותח ע"י תומר אושרי, איש חינוך, בוגר תוכנית מנדל למנהיגות חינוכית במעבר מתפקידו כראש, מכינת הנגב" בשדה בוקר לתפקידו כמנהל תיכון "סליגסברג" בירושלים שם הקים את המכינה הבית סיפרית הראשונה בישראל. מודל זה מוצע לבתי ספר ברחבי הארץ, כשהעמותה מעניקה כלים ויעוץ ומלווה באופן מקצועי מנהלים וצוותי חינוך המבקשים להטמיע את תוכנית מבע בבית ספרם, תוכנית המאפשרת להם לייצר עבור התלמידים מרחב אוטונומי יזמי ובטוח להובלת מכינה בית סיפרית.

איך זה פועל?

במסגרת הכשרה וליווי שנתי של צוות בית הספר, הצוות בונה מסגרת אוטונומית של מכינה בדגש על נושאי זהות, שייכות, אזרחות תורמת, היכרות עם החברה ישראלית, יהדות, ציונות ומנהיגות. מתוך מסגרת זו התלמידים מקבלים על עצמם אחריות ומגבשים תוכנית המשלבת למידה, הרצאות מפגשים, טיולים ומסעות כשהם למעשה מובילים ומנהלים את המכינה ושותפים של ממש בתכנון ובהובלת האירועים.

שילוב מכינות הקד"צ

במיזם משותף "המשלב ידיים" בין עמותת מבע, מכינות בית ספריות למכינות קדם צבאיות אנחנו רוצים לייצר מכפלת כוח חינוכית וערכית לתלמידי המכינות הבית סיפריות המתקיימות בפריפריה החברתית והגיאוגרפית של מדינת ישראל לחניכי מכינות הקד"צ שנה ב'.

מטרת התוכנית

יצירת תהליך עומק חינוכי ערכי המבוסס על מודל מרחבים בניהול עצמי לשתי האוכלוסיות בו יתקיימו המרכיבים הבאים:

מפגש משמעותי לאורך זמן בין אוכלוסיות שונות בחברה הישראלית, חניכי המכינות הקדם צבאיות שנה ב' ותלמידי יב' בבתי ספר בפריפריה הנמצאים בצומת קריטית בחייהם, ערב הגיוס לצה"ל.

תכני המפגש משלבים התנסויות חווייתיות ערכיות ולמידה ומכוונים לראייה משותפת של העתיד כאזרחים תורמים במדינה עיסוק בתכני זהות, שייכות, מנהיגות, יהדות ציונות וישראל.

העצמה ופיתוח מיומנויות, הקניית כישורי חיים ותחושת המסוגלות העצמית של כל המשתתפים בתוכנית.

התוכנית תתפרש על פני שנת הלימודים ותכלול 3 שלבים אשר במהלכן חניכי שנה ב' ממכינות הקד"צ ישתלבו בפרויקט המכינה הבית ספרית בבתי ספר בפריפריה.

שלב 1 (ספט'-אוק')

- חשיפה והכשרת הצוותים החינוכיים במכינה ובבית הספר
- במכינת הקד"צ : פעילות העשרה והכשרת חניכי מכינות הקד"צ כמובילי מכינה בית ספרית על פי מודל מבע בניהול עצמי

שלב 2- (נוב' - מרץ)

בבתי הספר : כניסה חניכי המכינה לבתי הספר והתחלת בניית המכינה הבית ספרית עם תלמידי בה"ס. סה"כ הפעלת תוכנית של 10 מפגשים ע"י חניכי הקד"צ המחולקת לשני פרקים:

- מפגשים ראשונים (5) בהם יעבירו חניכי הקד"צ תכנים מובנים בנושאי זהות ושייכות ויביאו מתכני רוח המכינות לבתי הספר. במקביל ילווה מנחה מבע את הצוות החינוכי של בית הספר לקראת שלב הניהול העצמי.
- מפגשים (5) המלווים בייעוץ מקצועי של צוות מבע בהם יובילו הצוות החינוכי וחניכי הקד"צ את בניית המכינה הבית ספרית עם תלמידי ביה"ס בניהול עצמי, והתנסויות בניהול עצמי במפגשים.

שלב 3- (מרץ - מאי)

ביצוע המכינה הבית ספרית במהלך חודש מרץ מתגייסים חניכי הקד"צ והמכינה הבית ספרית מתקיימת בהובלת תלמידי התיכון ובליווי מקצועי של צוות מבע בניהול עצמי

תוכנית המרחבים בניהול עצמי מבוססת על מודל בו המרחב האוטונומי בו החניכים מקבלים אוטונומיה למימוש עצמי ומשימות המכינה תחום בארבעה "גבולות" המהווים מסגרת כאשר בתוכה המרחב מאפשר יצירה, התפתחות, צמיחה, פיתוח מסוגלות עצמית ותחושת שייכות.

הגבולות

- **גבול החזון והמטרות** המסמן את הכיוון אליו המכינה מכוונת ללכת כנגזרת מן החזון הקיים.
- **ערכי המכינה ונהלים** המהווים את הדרך הראויה למימוש החזון והמטרות של הפרויקט בהובלת החניכים.
- **גבול הביטחון והבטיחות** שנועד לשמור על ביטחונם הפיזי והנפשי של כל המשתתפים בתוכנית
- **גבול המשאבים** הם סך כל האמצעים הכספיים, משאבי זמן, כוח אדם, ציוד וכדומה שיועברו לחניכים לטובת מימוש הפרויקט הנבחר.

תהליך הליווי במודל 'מרחבים בניהול עצמי'

לצורך מימוש הפעילות זקוקים הצוות החינוכי בבית הספר ותלמידי הקד"צ לליווי מיטבי. נדרשות מיומנות הכוללות הנחייה, מנטורינג, עיבוד ומשוב. התהליך הנוצר והמשימות המוגדרות להם מצויות באחריותם הבלעדית ומתנהלות על פי תפיסותיהם. כך הם יוכלו לממש את עצמם ואת תפיסותיהם האישיות במסגרת המכינה, ולפעול מתוך מוטיבציה פנימית אמיתית. זאת תהיה הדרך להגברת תחושת השייכות שלהם למכינה, וליצירת תשתית לפיתוח יוזמות בקרבם.

יתרונה של התוכנית בפשטותה, בגמישותה, בשפה המשותפת שהיא יוצרת, אך יותר מכל בהעמקת תחושת השייכות ובהצמחת מרחבים של התנסות, גילוי ופיתוח מסוגלות לתלמידי בה"ס וחניכי מכינות הקד"צ.

התוכנית המוצעת מאפשרת חשיפה ורתימת תלמידי בה"ס לעולם המכינות מחד ומעטפת תומכת לבתי הספר בהקמת המכינות הבית ספריות מאידך. ביצוע התוכנית ע"י חניכי שנה ב' של הקד"צ הוא למעשה תרגום ערכים נרכשים במהלך המכינה לפעולה מעשית. בה"ס מהווה פלטפורמה ליישום ערכים נרכשים במכינה. בפעילות זאת ובהתנסות חניכי המכינה במודל מבע נעמיק את החיבור והקשר למכינה ונחזק את תחושת השייכות למכינה.

”

ניהול עצמי מביא את התלמידים להיות אקטיביסטים בבית הספר, מגביר את תחושת השייכות שלהם ומעצים את היותם לומדים עצמאים

“

דודו שרבי, מנהל תיכון שש שנתי ע"ש מוטה גור, עירוני ג' מודיעין

לפרטים ומידע נוסף

תומר אושרי 050-7830326

oshrytomer@gmail.com

maba.org.il